

RAAP-NOTITIE 3687

Plangebied Nieuweweg te Marrum

Gemeente Ferwerderadiel

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: De Wolff Nederland Windenergie

Titel: Plangebied Nieuweweg te Marrum, gemeente Ferwerderadiel; archeologisch
vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: februari 2011

Auteur: *drs. J.E.A. Jans*

Projectcode: FENI

Bestandsnaam: NO3687_FENI.doc

Projectleider: drs. J.E.A. Jans

Projectmedewerkers: D. van den Berg & T.M. Perger

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 44908

Autorisatie: dr. G. Aalbersberg

Bevoegd gezag: gemeente Ferwerderadiel

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2011

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: De Wolff Nederland Windenergie
- *aanleiding onderzoek*: de voorgenomen bouw van een biomassavergistingsinstallatie
- *datum uitvoering veldwerk*: 28 januari 2011

Locatiegegevens

- *plangebied*: het plangebied ligt ten noordoosten van Marrum, ten noorden van de Nieuweweg, direct ten zuidwesten van Nieuweweg nummer 13G.
- *plaats*: Marrum
- *gemeente*: Ferwerderadiel
- *provincie*: Fryslân
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 6A
- *plangebied in gebruik als*: akker
- *oppervlakte plangebied*: ca. 1,3 ha
- *hoekpunten plangebied (X/Y)*:
 - zuidwest: 183.331 / 593.309
 - zuidoost: 183.399 / 593.278
 - noordwest: 183.437 / 593.474
 - noordoost: 183.500 / 593.434

Onderzoeksvragen

Is de bodemopbouw in het plangebied zodanig intact dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is? Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>), geldt in de praktijk als richtsnoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologisch advies*: volgens de Friese Archeologische Monumenten Kaart Extra (FAMKE; <http://www.fryslan.nl/binfo/chk/inhoud/startchk.htm>) is voor het plangebied voor de periode Steentijd-Bronstijd geen onderzoek noodzakelijk. Voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen is een karterend onderzoek 1 vereist (6 boringen per ha).
- *ARCHIS-waarnemingen en -vondstmeldingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)*:
 - in plangebied: geen
 - in de directe nabijheid (< 300 m): geen

Historische gegevens

- *historische kaarten*: op de kaart van Schotanus uit het eind van de 17e eeuw (Schotanus à Sterringa, 1718), de kadastrale minuut uit circa 1832 (<http://www.hisgis.nl>), de kaart uit 1853 (Eekhoff, 1859) en de topografische kaart uit 1926 (Robas Producties, 1990) worden in het plangebied geen voor de archeologie belangwekkende elementen afgebeeld. Het plangebied is op deze kaarten in gebruik als akkerland of weiland. De Nieuweweg ten zuiden van het plangebied heet op de kaart uit het eind van de 17e eeuw de 'Rydweg'.

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart*: in het grootste deel van het plangebied liggen kalkarme polder-vaaggronden met lichte zavel (Stiboka, 1970: code Mn15C). Aan de westelijke rand van het plangebied liggen kalkrijke polder-vaaggronden met lichte zavel (code Mn15A).
- *geomorfologie volgens geomorfologische kaart* (ontleend aan <http://www.archis.nl>): het plangebied ligt op een noordoost-zuidwest georiënteerde kwelderwal (code 3K31) waarop een groot aantal terpen ligt.

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: in een driehoeksgrid van 40 x 50 m
- *gebruikt boormateriaal*: gutsboor (diameter 3 cm)
- *totaal aantal boringen*: 8
- *minimaal geboorde diepte*: 2,5 m -Mv
- *maximaal geboorde diepte*: 3,0 m -Mv
- *boorbeschrijvingen*: lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989)
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlint

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopeenvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch)*: de laagopeenvolging wordt van boven naar beneden beschreven. De toplaag bestaat uit een 0,35 tot 0,4 m dikke bouwvoor (bruingrijs, kleiig, zwak humeus, uiterst fijn zand met een enkele zandbrok). Onder de bouwvoor bevinden zich getij-afzettingen (grijs, kleiig, uiterst fijn zand, vaak met veel dunne kleilagen en ijzervlekken; of grijze, matig siltige, matig stevige klei, vaak met enkele zandlagen). De basis van de getij-afzettingen is vaak licht gerijpt (blauwgrijze, sterk siltige, matig stevige klei). In de boringen 2, 6 en 8 is een geulvulling aangetroffen (bruingrijze tot donkergrijze, zwak zandige tot matig siltige, vaak humeuze, matig slappe tot slappe klei met een enkele zand- en/of detrituslaag en soms met een enkele kleibrokjes). Archeologische indicatoren zijn niet aangetroffen. Aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen ontbreken.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

De laagopeenvolging in het plangebied bestaat uit een bouwvoor op getij-afzettingen. Ter hoogte van de boringen 2, 6 en 8 heeft een geul gelopen. In het plangebied zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen ontbreken.

Aanbevelingen

Op basis van onderhavig onderzoek wordt voor het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen. De voorgenomen ingrepen kunnen vanuit archeologisch oogpunt zonder bezwaar worden uitgevoerd.

Indien toch archeologische resten worden aangetroffen, dient direct contact te worden opgenomen met de provinciaal archeoloog (zie contactgegevens hieronder).

- *contactpersoon provincie*: dr. G.J. de Langen, provinciaal archeoloog Fryslân (tel. 058-2925487).
- *contactpersoon RAAP*: drs. J.E.A. Jans, projectleider (tel. 0512-589140).

Literatuur

Eekhoff, W., 1859. *Nieuwe atlas van de provincie Friesland*. Leeuwarden.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Robas Producties, 1990. *Historische Atlas Friesland. Chromotopografische Kaart des Rijks, schaal 1:25.000*. Uitgeverij Robas Producties, Den Ijp.

Schotanus à Sterringa, B., 1718. *Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland; zoo in 't algemeen als in haare XXX bijzondere Grietenijen*. François Halma, Ljouwert (Facsimile-uitgave 1979).

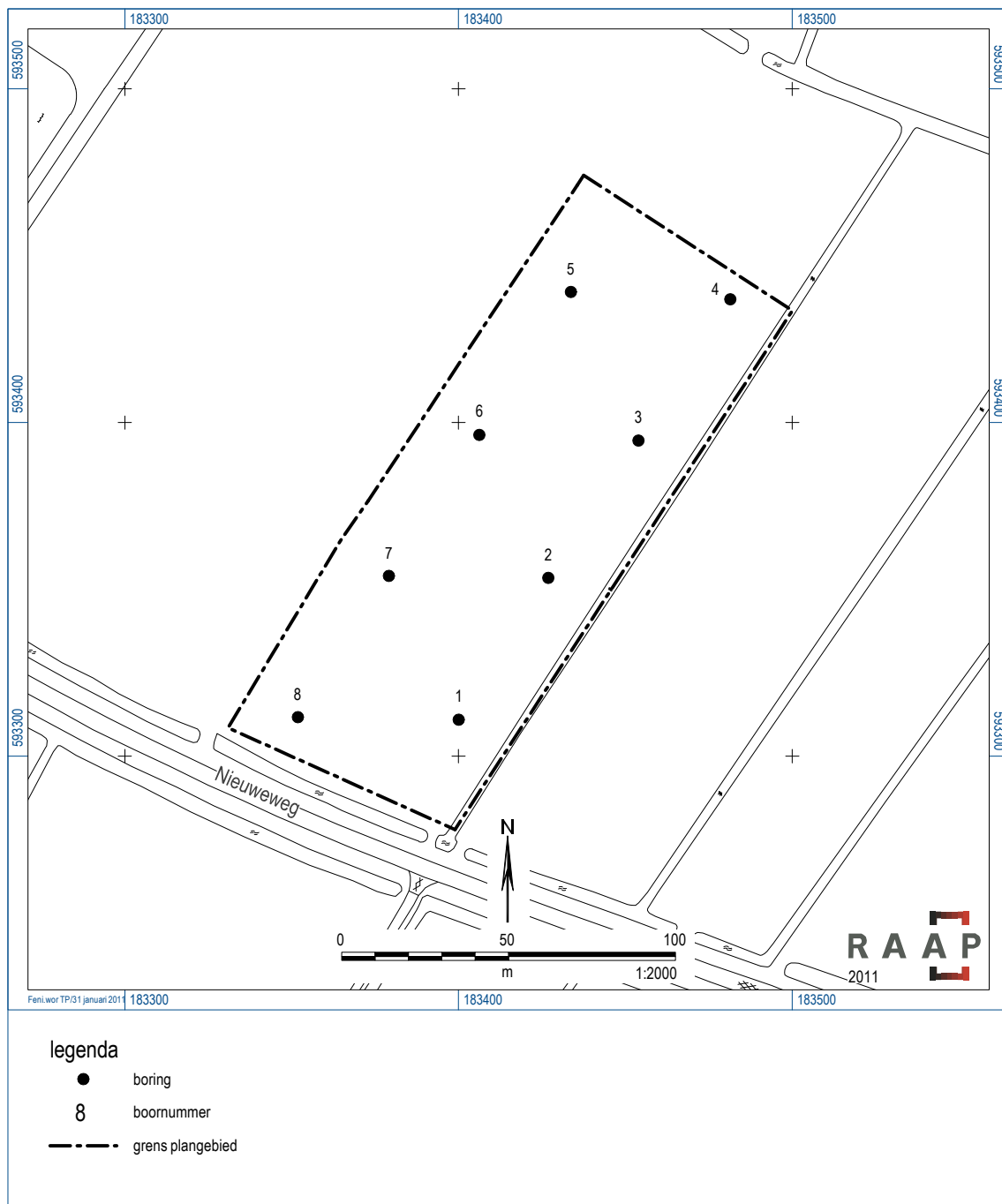
Stiboka, 1970. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 6 West (gedeeltelijk) Schiermonnikoog – 6 West Leeuwarden*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Archeologische perioden			
Tijdperk			Datering
Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)			1795
Nieuwe tijd	B		1650
		A	1500
Middeleeuwen	Laat		1250
	Vol		1050
	Vroeg	Ottoons	900
		Karolingisch	725
		Merovingisch laat	525
		Merovingisch vroeg	450
Romeinse tijd	Laat		270
	Midden		70 na Chr.
	Vroeg		15 voor Chr.
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500
		Jong B	16.000
		Jong A	35.000
		Midden	250.000
		Oud	

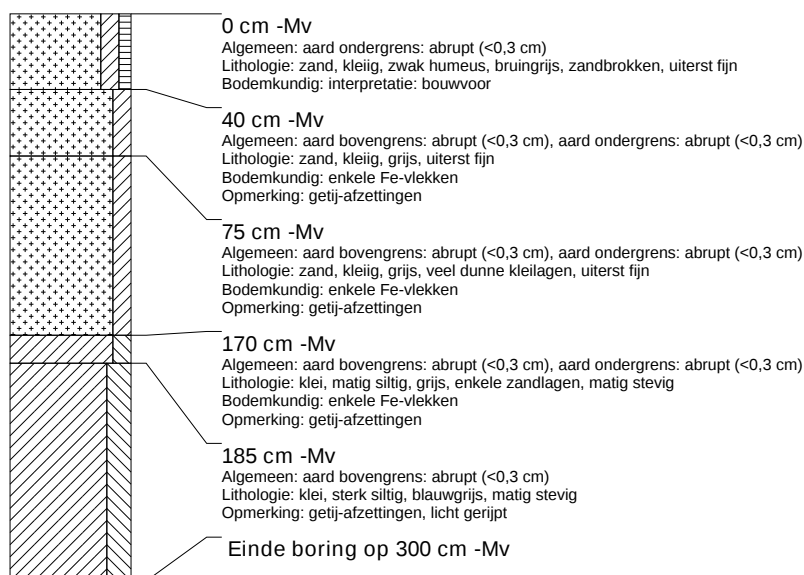
tabel1_standaard_Archeologisch_RAAP_2010

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

boring: FENI-1

beschrijver: DOB/JJ, datum: 26-1-2011, X: 183.400, Y: 593.311, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Ferwerderadiel, plaatsnaam: Marrum, opdrachtgever: De Wolff Nederland Windenergie, uitvoerder: RAAP Noord

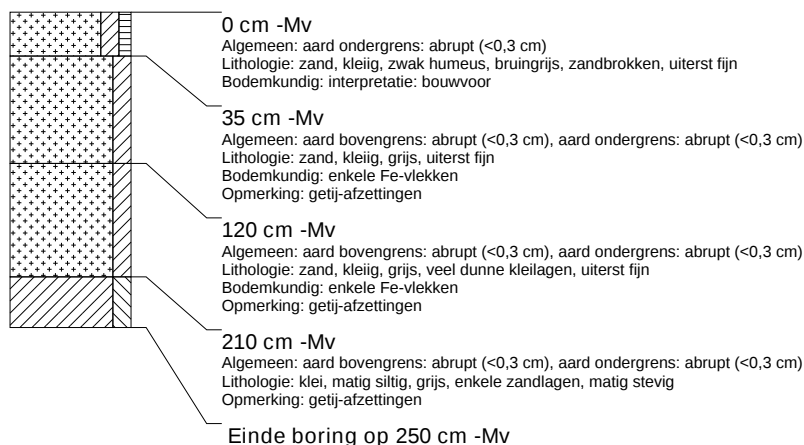
boring: FENI-2

beschrijver: DOB/JJ, datum: 26-1-2011, X: 183.427, Y: 593.353, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Ferwerderadiel, plaatsnaam: Marrum, opdrachtgever: De Wolff Nederland Windenergie, uitvoerder: RAAP Noord

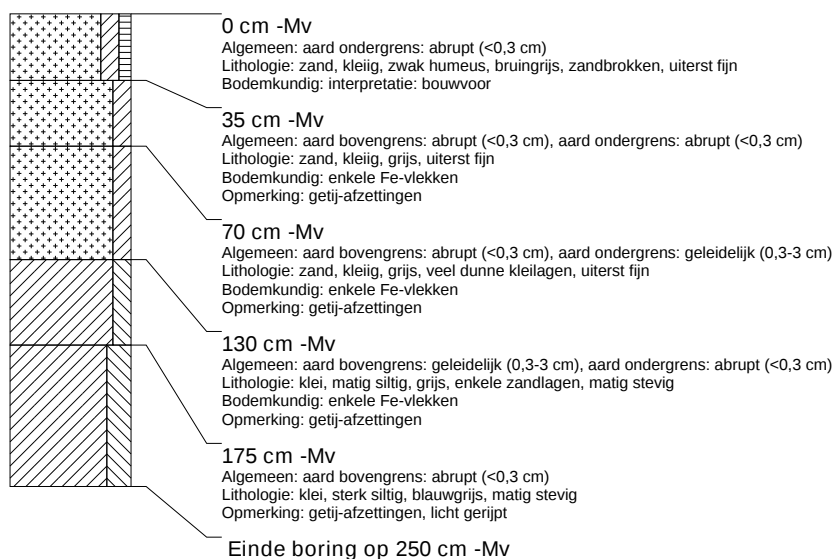
boring: FENI-3

beschrijver: DOB/JJ, datum: 26-1-2011, X: 183.454, Y: 593.395, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Ferwerderadiel, plaatsnaam: Marrum, opdrachtgever: De Wolff Nederland Windenergie, uitvoerder: RAAP Noord

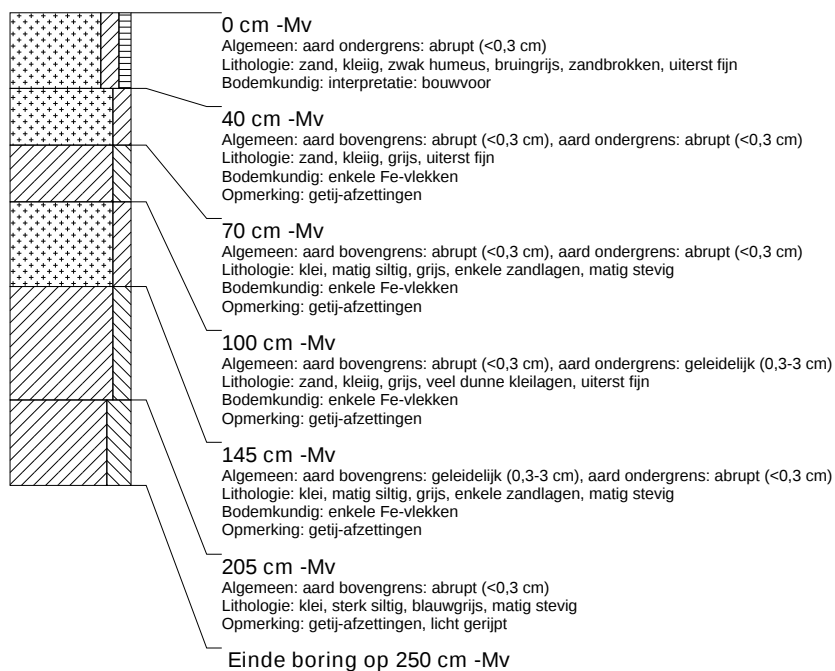
boring: FENI-4

beschrijver: DOB/JJ, datum: 26-1-2011, X: 183.481, Y: 593.437, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Ferwerderadiel, plaatsnaam: Marrum, opdrachtgever: De Wolff Nederland Windenergie, uitvoerder: RAAP Noord

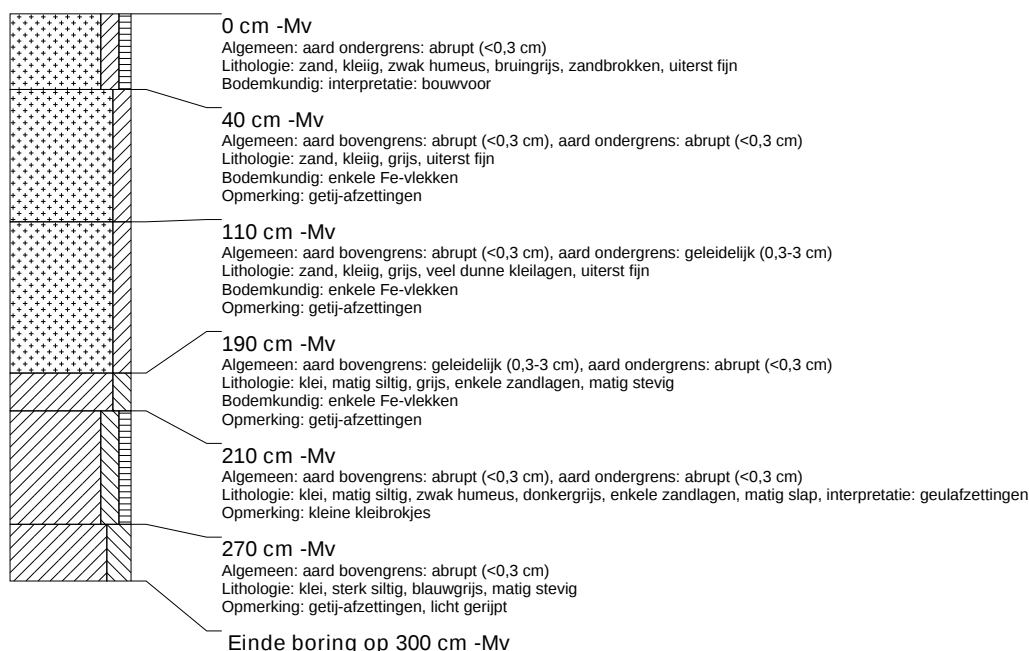
boring: FENI-5

beschrijver: DOB/JJ, datum: 26-1-2011, X: 183.434, Y: 593.439, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Ferwerderadiel, plaatsnaam: Marrum, opdrachtgever: De Wolff Nederland Windenergie, uitvoerder: RAAP Noord

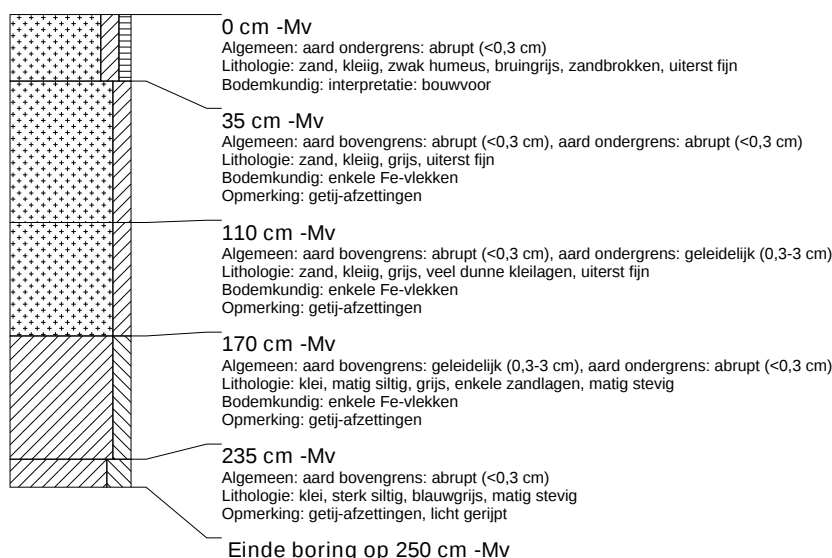
boring: FENI-6

beschrijver: DOB/JJ, datum: 26-1-2011, X: 183.406, Y: 593.396, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Ferwerderadiel, plaatsnaam: Marrum, opdrachtgever: De Wolff Nederland Windenergie, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FENI-7

beschrijver: DOB/JJ, datum: 26-1-2011, X: 183.379, Y: 593.354, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Ferwerderadiel, plaatsnaam: Marrum, opdrachtgever: De Wolff Nederland Windenergie, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FENI-8

beschrijver: DOB/JJ, datum: 26-1-2011, X: 183.352, Y: 593.312, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Ferwerderadiel, plaatsnaam: Marrum, opdrachtgever: De Wolff Nederland Windenergie, uitvoerder: RAAP Noord

